

UBS 31/011/2007

FÖRESKRIFT

Iakttas som förpliktande

DATUM

18.12.2007

Giltighetstid

Fr.o.m. 1.1.2008 tillsvidare

Rätten att meddela föreskriften
följer av

**Lagen om auktoriserade
translateror, 7 §**

EXAMENSGRUNDER FÖR AUKTORISERADE TRANSLATORER

Utbildningsstyrelsen har beslutat att godkänna examensgrunderna för auktoriserade translateror att iakttas fr.o.m. 1.1.2008 tillsvidare.

Examensnämnden, bedömarna och konstruktörerna av testerna kan inte försumma att iakttä examensgrunderna eller avvika från dem.

Generaldirektörens
ställföreträdare,
utvecklingsdirektör

Markku Rimpelä

Specialsakkunnig

Tarja Leblay

SÄNDLISTA

Examensnämnden för auktoriserade translateror

FÖR KÄNNEDOM

Undervisningsministeriet

EXAMENSGRUNDER FÖR AUKTORISERADE TRANSLATORER

Utbildningsstyrelsen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING.....	4
2 EXAMENS UPPGIFTER OCH MÅL.....	4
3 EXAMENS UPPBYGGNAD OCH INNEHÅLL	4
4 YRKESKICKLIGHET SOM KRÄVS I EXAMEN OCH MÅL FÖR BEDÖMNING.....	5
5 YRKESKICKLIGHET SOM KRÄVS I EXAMEN OCH KRITERIER FÖR BEDÖMNING.....	6
5.1 Behärskande av examensspråken.....	6
5.2 Översättningsförmåga	8
5.3 Annan förmåga som behövs vid yrkesutövningen.....	10
6 BEDÖMNING AV PRESTATIONER.....	13
7 INTYG	13
8 SÄRSKILDA ARRANGEMANG.....	13
9 EXAMINANDENS RÄTTSKYDD	13

Betygsformulär

1 INLEDNING

Examensgrunderna är avsedda för dem som är verksamma inom examenssystemet, examinanderna, utbildarna i branschen, myndigheterna och övriga som använder auktoriserade translatörers tjänster.

Examen baserar sig på lagen (1231/2007) och statsrådets förordning (1232/2007) om auktoriserade translatörer, och den är en del av auktorisationssystemet för translatörer.

En auktoriserad translatör är en sakkunnig som har rätt att göra auktoriserade översättningar. Benämningen auktoriserad translatör får enligt 18 § i lagen om auktoriserade translatörer endast användas av dem som har auktoriserats enligt nämnda lag.

Examen är oberoende av sättet på vilket yrkesskickligheten har förvärvats. Kompetens som förvärvats genom utbildning och i arbetslivet utnyttjas i examen för att visa yrkesskicklighet. Examensuppgifterna härleds ur arbetslivet och dess utvecklingsbehov.

2 EXAMENS UPPGIFTER OCH MÅL

En översättning som utförts av en auktoriserad translatör är enligt 6 § i lagen om auktoriserade translatörer laggill, om den inte visas vara felaktig. Med tanke på den internationella dokumenttrafiken är det viktigt att medborgare och myndigheter kan lita på att översättningen av handlingar och dokument baserar sig på en yrkesskicklighet som står under tillsyn av offentlig instans. Syftet med examen för auktoriserade translatörer är att se till att yrkesskickligheten visas tillförlitligt och tillräckligt täckande. Vid planeringen av examen har uppmärksamhet ägnats åt jämförbarheten med motsvarande europeiska examina.

En godkänt avlagd examen är villkor för att hos examensnämnden för auktoriserade translatörer kunna ansöka om rätt att få vara verksam som auktoriserad translatör.

Examen mäter examinandens funktionella översättningsförmåga, d.v.s. hur flytande translatören klarar olika uppgifter och situationer, där handlingars innehåll och rättsliga omständigheter tillförlitligt ska överföras till ett annat språk och en annan kulturkrets. För att det ska vara möjligt att bedöma den funktionella översättningsförmågan, måste översättningens syfte, d.v.s. funktioner anges exakt och tydligt i de översättningsuppgifter som används i examen. Behoven av auktoriserad översättning ska beaktas när uppgifterna väljs och funktionerna slås fast.

3 EXAMENS UPPBYGGNAD OCH INNEHÅLL

Examen för auktoriserade translatörer består av två delar, som ska avläggas godkänt vid samma examenstillfälle. Delarna i examen för auktoriserade translatörer är

1. Språkkunskaper och översättningsförmåga i examensspråken
2. Annan förmåga som en auktoriserad translator behöver vid yrkesutövningen.

Del 1 består av två översättningsuppgifter, av vilka den ena görs inom området lag och förvaltning, som är en obligatorisk motivkrets, och den andra inom ett valfritt specialområde. Ämnesområdena för det valfria specialområdet är näringslivet, teknik och medicin.

Del 2 är en flervalsuppgift. Språket i uppgiften är finska eller svenska.

4 YRKESKICKLIGHET SOM KRÄVS I EXAMEN OCH MÅL FÖR BEDÖMNING

Beskrivningen av yrkesskickligheten fokuserar närmast på de krav som gäller kärnfunktionerna i översättaryrket, behärskandet av verksamhetsprocesserna och yrkespraktiken i vid bemärkelse. Särskild uppmärksamhet ägnas åt den auktoriserade översättningens rättsliga natur.

I examen för auktoriserade translatorer finns tre mål för bedömning, nämligen

1. behärskande av examensspråken
2. översättningsförmåga
3. annan förmåga som en auktoriserad translator behöver vid yrkesutövningen.

Målen för bedömningen uttrycker de kunskapsområden som är centrala. Uppmärksamhet ska ägnas åt de centrala färdigheterna, behärskandet av den kunskap som bildar grunden för arbetet, arbetsmetoderna, verktygen och hjälpmedlen, arbetsspråken, textmaterialet och översättningsprocessen. Både förenämnda mål för bedömning och kriterierna för bedömningen härleds ur kraven på yrkesskicklighet i motsvarande del av examen. Med bedömningskriterier som baserar sig på föremålen för bedömning anges vad som behövs för att en prestation ska godkännas eller motiveras varför en prestation underkänns.

5 YRKESSKICKLIGHET SOM KRÄVS I EXAMEN OCH KRITERIER FÖR BEDÖMNINGEN

5.1 Behärskande av examensspråken

Examinanden ska behärska två språk, av vilka det ena är finska, svenska eller samiska.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Kriterier för bedömning
<p>Kulturkännedom</p> <p>En auktoriserad translator är medveten om att tolkningen av en text är kulturbunden.</p> <p>En auktoriserad translator har gjort sig förtrogen med kulturerna och samhällets verksamhetsprinciper och normer i områdena för sina arbetsspråk i den omfattning som arbetsuppgifterna kräver.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tolka kulturbundet språkbruk • visar genom sina språkliga val att hon eller han har allmän kunskap om samhället • visar genom sina språkliga val att hon eller han har baskunskaper om och behärskar gällande praxis inom de områden som med tanke på auktoriserad översättning är centrala.
<p>Förståelse</p> <p>En auktoriserad translator förstår strukturellt och språkligt komplicerade texter.</p> <p>En auktoriserad translator förstår källspråket med alla dess nyanser.</p> <p>En auktoriserad translator förstår myndighetens eller annan sakkunnigs synvinkel och hur den påverkar textens uppbyggnad.</p> <p>En auktoriserad translator upptäcker brister och oregelmässigheter i källtexten och behandlar dem enligt uppdraget.</p> <p>En auktoriserad translator känner de verktyg och hjälpmedel för språkvårdare som är tillförlitliga inom språk- och kulturområdet.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ur parallelltexter eller andra källor plocka ut de element som är väsentliga med tanke på uppdraget • förstår texter av olika myndigheter eller andra sakkunniga • kan analysera olika slags texter med tanke på det målet för kommunikationen • märker hur de saker som behandlas i källtexten betonas.

<p>Att producera</p> <p>En auktoriserad translators språkproduktion är konsekvent.</p> <p>En auktoriserad translator skriver tydligt och felfritt i den stil som uppgiften och uppdraget förutsätter.</p> <p>En auktoriserad translator behandlar yrkesterminologi och termer från olika områden tillförlitligt och snabbt såväl i käll- som i målspråket.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer konsekvent den geografiska språkvariant som hon eller han valt • behärskar examensspråkets struktur • behärskar examensspråkets allmänna ordförråd i den utsträckning som förutsätts vid professionellt översättande • behärskar examensspråkets stilmedel • behärskar målspråkets språkriktighetsregler och språkvård • kan fatta övervägda strukturella och stilistiska beslut enligt textens syfte • behärskar språket och terminologin inom lag och förvaltning enligt uppgiften • behärskar språket och terminologin inom näringsliv, teknik eller medicin enligt uppgiften • behärskar det allmänna ordförrådet och fraseologin och den behövliga specialterminologin inom det området som översättningen gäller i den omfattning som uppgiften förutsätter • kan allmänbegripligt förklara begrepp och fenomen som saknar tillräcklig motsvarighet i målspråket.
---	--

c) Sätten att visa yrkesskickligheten

Behärskandet av examensspråken visas i samband med översättningsförmågan genom översättningar inom två specialområden, varav den ena inom lag och förvaltning och den andra enligt examinandens val inom näringsliv, teknik eller medicin.

Examen avläggs med användning av dator i en övervakad datorsal. I översättningsuppgifterna får användas skriftliga och elektroniska arbetsredskap och hjälpmedel, inklusive Internet, men inte översättningsprogram eller e-postförbindelser.

5.2 Översättningsförmåga

Översättningsförmågan bedöms på basis av två översättningar med olika motiv och av olika typ

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Kriterier för bedömningen
<p>En auktoriserad translator utför de uppgifter som anförtrotts honom eller henne samvetsgrant och enligt bästa förmåga.</p> <p>En auktoriserad translator handlar enligt de författningar, bestämmelser och anvisningar som gäller för uppdraget och har godtagit rollen som auktoriserad translator.</p> <p>En auktoriserad translator observerar och kan lösa problem i anslutning till översättningar inom specialområden och översättning av allmänna handlingar.</p> <p>Översättningar av auktoriserade translatorer är innehållsligt begripliga, språkligt naturliga och passar speciellt översättningens syfte.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • gör en noggrann, täckande och i fråga om nyanserna detaljerad översättning för det överenskomna ändamålet • gör inga sådana sakfel som leder till att hela texten eller ett väsentligt ställe i den tolkas fel och därigenom till felaktiga slutsatser • aktar sig för att tolka detaljer felaktigt • aktar sig för att bredda en betydelse (t.ex. att i begreppssystemet byta ett underbegrepp mot ett överbegrepp) • aktar sig för att inskränka en betydelse (t.ex. att i begreppssystemet byta ett överbegrepp till ett underbegrepp) • aktar sig för inexakta uttryck • aktar sig för att i en text som behandlar ett specialområde ersätta en term med ett uttryck från allmänspråket • aktar sig för att öka informationselementen onödigt • aktar sig för att lämna bort informationselement utan orsak • aktar sig för att bryta mot grammatikaliska regler • aktar sig för klumpiga eller för språket otypiska uttryckssätt • aktar sig för att omotiverat avvika från textgenren eller skribentens stil • aktar sig för lösryckta meningar eller tankar • kan vid behov göra anmärkningar i egenskap av textens översättare.
<p>En auktoriserad translator kan använda verktyg och hjälpmedel på det sätt som uppgiften kräver.</p> <p>En auktoriserad translator behärskar tidsanvändningen och kan arbeta under tryck.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar t.ex. sökmaskiner, elektroniska ordböcker och fackordböcker som finns på Internet samt andra verktyg och hjälpmedel, såsom ordlistor, ritningar, bilder osv. kritiskt, naturligt, snabbt och insiktsfullt.

	<ul style="list-style-type: none"> • slutför uppgiften ordentligt så att översättningen ger ett genomarbetat intryck.
--	--

c) Sätten att visa yrkesskickligheten

Översättningsförmågan visas genom två översättningsuppgifter, av vilka den ena görs inom lag och förvaltning och den andra enligt examinandens val inom näringsliv, teknik eller medicin. Genom de två översättningsuppgifterna visar examinanden att han eller hon behärskar arbetsspråken och känner kulturerna i områdena för arbetsspråken, vilket är en oskiljaktig del av översättningsförmågan.

Examen avläggs med användning av dator i övervakad datorsal. I översättningsuppgiften får användas skriftliga och elektroniska arbetsredskap och hjälpmedel inklusive Internet, men inte översättningsprogram eller e-postförbindelser.

5.3 Annan förmåga som behövs vid yrkesutövningen.

Med den del som mäter den övriga förmåga som en auktoriserad translator behöver vid yrkesutövningen försäkras man sig om att translatorn har förmåga att bedöma sitt arbete och tar ansvar för det.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Bedömningskriterier
<p>En auktoriserad translator kan beskriva de etiska principerna för översättningsbranschen och handlar enligt dem.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner de etiska principerna, bl.a. ojävighet, tystnadsplikt, sekretess och ärlighet, och har tillägnat sig deras innebörd.
<p>En auktoriserad translator arbetar på ett professionellt sätt.</p> <p>En auktoriserad translator är medveten om sin yrkesroll, speciellt det rättsliga och ekonomiska ansvar som ansluter sig till den, och handlar i enlighet därmed.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner sitt professionella ansvar som förmedlare av vad andra människor har sagt och tänkt • handlar utan att personligen ta ställning till den sak som behandlas • förstår betydelsen av att översätta exakt • vet att han eller hon endast kan ta emot uppgifter som hon eller han har rätt till och tillräcklig kompetens för • är medveten om skyldigheten att ta reda på • är medveten om skyldigheten att vara omsorgsfull • meddelar kunden om fel som blivit kvar i översättningen och kan rätta till dem • kan jämföra sin verksamhet med myndigheters agerande.
<p>En auktoriserad translator känner till olika dokumentslag och de författningar som reglerar dem.</p> <p>En auktoriserad translator känner till de allmänna reglerna för uppgörandet av dokument och tillämpar dem vid uppgörandet av översättningen.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet att dokument delas in i egentliga, tillfälliga, allmänna och privata dokument och är medveten om innebörden av olika dokument vid uppgörandet av översättningen • är medveten om kravet på ett gott språkbruk i dokument och om de formalia som gäller för dem (rubrik, sakinhåll, datering, fastställelse eller styrkning av riktigheten, underskrifter, stämplat etc.).

<p>En auktoriserad översättare känner till instruktionerna för hur en auktoriserad översättning görs och kan tillämpa dem i arbetsituationerna.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner principerna för hur en auktoriserad översättning görs.
<p>En auktoriserad translator känner författningarna och bestämmelserna om auktoriserade translatorer och examen för auktoriserade translatorer.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har tillägnat sig följande författningar och bestämmelser: <p>Lagen om auktoriserade translatorer</p> <p>Statsrådets förordning om auktoriserade translatorer</p> <p>Föreskrift UBS 31/011/2007 om grunderna för examen för auktoriserade translatorer.</p>
<p>En auktoriserad översättare känner det centrala och nyaste innehållet i de författningar som förutsätter laggill översättning och handlar på det sätt som författningarna förutsätter.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner det centrala innehållet i nedan nämnda eller motsvarande nyare författningar, som förutsätter laggill översättning. <p>Ikraftvarande författningar:</p> <p>Konventionen om slopande av kravet på legalisation av utländska allmänna handlingar (Haagkonventionen 46/1985 och det ur denna härledda s.k. Apostille-förfarandet)</p> <p>Förvaltningslagen 6.6.2003/434 26 § Tolkning och översättning 13 § Tystnadsplikt för ombud och biträden 65 § Jäv för tolkar och översättare 69 § Brott mot tystnadsplikten för ombud och biträden</p> <p>Strafflagen 19.12.1889/39 36 kap. Om bedrägeri och annan oredlighet, 3–8 § 38 kap. (21.4.1995/578) Om informations- och kommunikationsbrott</p> <p>1 § (21.4.1995/578) Sekretessbrott</p> <p>2 § (21.4.1995/578) Sekretessförseelse</p>

	<p>38 kap. 2 § 2 momentet</p> <p>40 kap. 5 §</p> <p>Förvaltningsprocesslagen 26.7.1996/586 77 § Tolkning och översättning</p> <p>Språklagen 6.6.2003/423, 10 § Individens språkliga rättigheter hos myndigheterna</p> <p>18 § Rätt till tolkning</p> <p>Utlänningslagen 30.4.2004/301, 10 § Anlitande av tolk och översättare</p> <p>23 § Tolkning och översättning</p>
<p>En auktoriserad translator behärskar alla skeden i arbetsprocesserna och av dessa särskilt att vägleda kunden, att avtala om arbetet och dess villkor och att säkerställa att översättningen fungerar.</p> <p>En auktoriserad översättare förstår vikten av att utvecklas i arbetet och uppdaterar sina kunskaper och färdigheter.</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ta reda på och beakta kundens översättningsbehov och vid behov vägleda kunden om översättningsarrangemangen och den eventuella fortsatta behandlingen av översättningen • kan ta reda på vilken myndighet som behandlar översättningen • kan söka, ta emot och utnyttja respons för att kontinuerligt utveckla sitt arbete och sin yrkesskicklighet • kan bedöma sitt arbete och sin verksamhet realistiskt • följer med utvecklingen i samhället och inom översättningsbranschen.

c) Sätten att visa yrkesskickligheten

Den övriga förmåga som en auktoriserad translator behöver vid yrkesutövningen visas genom en flervalsuppgift som utförs i en övervakad datorsal. Flervalsuppgiften utförs utan hjälpmedel.

6 BEDÖMNING AV PRESTATIONER

Som bedömare verkar personer som blivit godkända för Utbildningsstyrelsens register över bedömare. I bedömningen följs noggrant de bedömningsgrunder som härletts ur målen för bedömning.

Prestationerna bedöms på skalan godkänd – underkänd.

7 INTYG

Examensnämnden för auktoriserade translatorer utfärdar ett intyg över en godkänd examen och ett beslut om en underkänd prestation.

Examensintyget medför inte rätt att vara verksam som auktoriserad translator. Om rätt att vara verksam som auktoriserad translator ansöks på basis av examensintyget hos examensnämnden för auktoriserade translatorer.

8 SÄRSKILDA ARRANGEMANG

Om en person har ett sådant handikapp att han eller hon kan avlägga examen, ifall arrangemangen anpassas, ska dessa möjligheter i mån av möjlighet utnyttjas. Den som behöver särskilda arrangemang ska vid anmälan till examen uppvisa ett giltigt läkarintyg eller utlåtande av annan sakkunnig för examenskommissionen för auktoriserade translatorer. Examensprestationen bedöms enligt samma kriterier som även annars tillämpas vid bedömningen av examensprestationer för auktoriserad translator. Examen kan godkännas endast om alla examensdelar och uppgifter har avlagts godkänt vid samma examenstillfälle.

9 EXAMINANDENS RÄTTSKYDD

Examen för auktoriserade translatorer bedöms så att bedömaren inte får veta examinandens namn. Examinanden ska få veta hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes examensprestation. I bedömningen av en examen får inte sökas ändring genom besvär. Den som har blivit underkänd i examen kan emellertid yrka på rättelse hos examensnämnden för auktoriserade translatorer inom 30 dagar från den tidpunkt, då han eller hon har tagit del av beslutet och av hur bedömningsgrunderna tillämpats på examensprestationen.

EXAMENSNÄMNDEN FÖR AUKTORISERADE TRANSLATORER

EXAMENSINTYG

EXAMEN FÖR AUKTORISERADE TRANSLATORER

NN (xx.xx.xx)

har godkänt avlagt examen för auktoriserade translatorer från X till X.

Ort och datum

(underskrift) XX
(namnförtydligande)

(underskrift) YY
(namnförtydligande)

Examenskommissionens ordförande/vice ordförande

Examenskommissionens sekreterare

(stämpel)

Denna examen baserar sig på lagen (xxxx) och statsrådets förordning om auktoriserade translatorer (xxxx).

Bedömningskala: godkänd – underkänd